

S i g n a l e r.

Med våre allierte forstar vi nordmenn de fire verdensmakter som kjemper vår kamp mot den felles, forferdelige fienden, og de undertvungne landene som fører kampen mer eller mindre på vårt eget vis, Jugoslavia står som det fremste, lysende eksempel, dessuten Hellas og Danmark. Med hvilke forpliktelser følger vi selv ved dette å være alliert?

Hadde vi vært med i krigen på vanlig vis, så hadde definisjonen vært grei og oppgavene klare. Men nå er vi i den utilfredstillende situasjon å føre vår kamp med passiv motstand. Bare våre trofaste sjøfolk og våre få aktive krigsdeltakere er midt i selve krigen. Vi andre sitter mer eller mindre på tilskuerplassen og følger kampen så godt vi kan - med tyrlig lidenskap riktignok. Faren er at vi glemmer - i bare tilskueriver - vår del av oppgaven. Den er å holde oss uopphørlig våkne med alle sanser spent på de signaler som er til oss: Nå! Vi ligger ikke knuget under ørnens vinger for å varme oss, men for å irritere den, distrahere den, så den må binde en del av sin oppmerksomhet på oss. En dag får vi bud om å gå inn enda sterkere. Det er et av signalene. Vi kan dessverre ikke bestemme det selv. De har stengt oss inn i mørket.

I virkeligheten er det så at de andres innsats i Russland, Italia, på Balkan, i Stillehavet - og i Danmark forplikter oss ~~til~~ og øker en gjeld vi har, ikke et krav vi har. Vi skylder en innsats, en innsats etter omstendighetene, men en innsats. Vi er en del av et fellesskap, selv om skjebnen har isolert oss. Det er det vi aldri må glemme, og det er derfor vi aldri må roe oss, hverken i resignert sorg eller sløpp tilfredshet, med andre. På den måten blir de daglige søvn og de gløder vi må renovere på, en uopphørlig rekke av påminnelser vi skal bruke som vekkerur.

Og den som er våken, vil oppdage noe. Det er alltid noe innen hans krets og virkefelt han kan gjøre. Stirre, og stirre inn i mørket, så ser vi alltid signaler.

Når freden kommer.

Etterhvert som vi nærmer oss slutten av krigen, kommer ganske naturlig følgende spørsmål mer og mer i forgrunnen: Hvorledes skal overgangen formidles? Innen en overskuelig framtid er vi igjen herrer i landet, men hvem skal utøve dette kjerneegenskap? Enkelte synes å gå ut fra at de gamle menn og partier fra 19. april skal overta; og det tales på enkelte hold om en forholdsmessig representasjon innen statsledelsen og kommunale organer etter partiens styrkeforhold før krigen osv. På andre hold nærer det frykt for at krefter ytterst til høyre skal gripe sjansen til å gjøre kapp og skape et autoritært styre, mens det omkring på den annen ytterkant sikres om faren for at kretser innen arbeidervegelsen skal benytte situasjonen til å ta skikkelig raskt revolusjonære tiltak.

Vi er overbevist om at slike angstelser er ganske ubegrunnet, for er det noe det norske folk er blitt ferdig med for godt i denne tiden, så er det alt som smaker av diktatur. Alle - kanskje unntatt en eller annen liten sekt av virkelighetsfjerne fanatikere - er klar over at det er friheten og folkestyret vi vi skal gå. Det er jo friheten og folkestyret vi og våre allierte har ført den lange og bitre kamp for.

Noe helt annet er at det blir en første overgangstid da folkestyret ennå ikke kan fungere normalt. Bare det å holde valg krever et rent teknisk apparat som nå etter års fremmestyre ikke er for hånden og som ikke kan improviseres i en håndvending. På den annen side vil sammenbruddet av det nåværende regime og de problemer selve tilpasningen til freasforhold reiser, kreve øyeblikkelig og resolutt handling - ikke bare administrativ men også fra det hold vi kan kalle folkets befullmektigede. Det vil naturligvis stille seg forskjellig om Norge skrittvis blir befridd gjennom en invasjon eller om okkupasjonsmakten nedlegger våpnene og overlegger makten her i landet som et ledd i en allmøntlig våpenstillstand, etter en militær avgjørelse som er felt annesteds. Men i begge tilfeller vil det ved siden av provisoriske militære og kommissariske myndigheter, så å si fra første stund av være behov for menn som representerer folkeviljen, for hver eneste dag vil ledelsen bli stillet overfor problemer som ikke kan løses som administrative eller tekniske rutinesaker, men som innebærer politiske vurderinger og avgjørelser. Spørsmålet er da hvem som skal treffe disse avgjørelser inntil valg i betryggende omstendigheter er innstilt.

Det er ganske misforstått når enkelte har teknisk vil gripe tilbake til forholdene som de var før 9. april. Jo, overhodet begynner å operere med partier, deres dåværende styre osv. Hvilke politiske skillelinjer og styrkeforhold som kommer til å vise seg når vi igjen går til valg, vet ingen, men sikkert blir det annerledes enn det var. Men det er en sak for seg. Hva som imidlertid må være ganske klart for alle er at inntil regulære valg har funnet sted, eksisterer det bare et parti i Norge, og det er hjemmefronten. Alle som har tatt aktivt del i dens arbeid, er på det rene med hvordan gamle divergenser er skrinlagt og partiskiller brutt ned i disse arene, hvordan folk fra diametralt motsatte leirer har funnet hverandre i gjensidig respekt og tillit, hvordan samhold og konsentrasjon om de store mål har stillet gamleduighet i skyggen. Det er ikke mellom parti og parti grensen har gått, men mellom gode og dårlige nordmenn. Kvalitet og karakter har gjort utslaget, ikke nyanser i samfunnssyn.

Den oppgaven vi står overfor den dag tyskerne legger våpnene ned, er naturligvis langt mer tiltrekkende og glørikk enn den hjemmefronten har hatt gjennom okkupasjonsarene. Men vi må være klar over en ting: Det blir ikke lettere! Den vil kreve den samme vilje til samhold og innsats, samme evne til lyalitet og samling om de store mål. I de ukene og månedene da stadig nye økonomiske, politiske, administrative, juridiske, psykologiske og andre problemer kommer til å velte inn over oss og kreve momentant handling gjelder det å treffe de riktige avgjørelser, - da kanskje mer enn noen gang før. Det er da grunnlaget for vår fremtid skal legges, er da vi har sjansene til å puse utviklingen inn på det rette spor, kanskje for årtier framover. Mer enn kanskje de fleste tror gjelder det at ledelsen i den tiden griper riktig.

Derfor gjelder det også å få fram de rette menn. Bare de beste er gode nok, de dyktigste og de mest uredde. Personlighet, kvalitet og karakter er det avgjørende, ikke politisk farge. En annen ting er det at det kan være til styrkelse og beroligelse av almenheten at mennene kommer fra alle de gamle politiske leirer, enten de har spilt noen framskutt politisk rolle der eller ikke. Spørsmålet er da om de har holdt mål i denne tiden, enten de før har deltatt i det politiske liv eller ei.

Hjemmefronten har mennene. Hjemmefronten kjenner mennene, - og hjemmefronten vil vite å sette dem inn på den rette plass.

Tysklands mandag - lørdag morgen.

Natt til tirsdag hadde Berlin sitt inntil da tyngste bombeangrep, det andre tunge angrepet på 5 dager. Det ble sluppet ned 2.300 tonn bomber. Luftvernet skjøt nærmest på måla. De fire følgende netter var Berlin gjenstand for nye, konsentrerte og kraftige angrep. På 7 dager ble det kastet over 5.000 tonn bomber mot byen. Det er særlig sentrumet som er gått ut over, og 1/4 av byen skal være ødelagt. Kommunikasjonsmidlene er i fullstendig uorden. I samme tidsrum har andre flyformasjoner bombet mål i Vest-Tyskland, bl.a. i Frankfurt am Main, flyplasser i Frankrike, og det er lagt miner i fiendtlige farvann. Det er mest Moskv-fly som har vært i ilden. Omkring 100 maskiner er gått tapt under alle disse angrepene. Oberst Danow skriver i "Den røde stjerne" at i hele 1943 har det røde flyvåpenet hatt herredømmet i luften i øst og dets allierte i vest. Bombingen har ført til en nedsettelse av produksjonen som Tyskland ikke makter å erstatte.

Tvunget av et stadig sterkere press har tyskerne måttet oppgi Gomel. Byen hadde da vært på tyske hender siden august 1941 og var en tid Hitlers hovedkvarter. Russerne har brutt igjennom den tyske vinterlinjen 8 km. sør for Gomel og fortsetter framrykkingen både nord og sør for byen. De står nå 37 km. vest for Progit. Ved Korosten er alle tyske motangrep slått tilbake. Øst for Bjitomir rykket tyskerne en del fram i begynnelsen av uken, men nå er framstøtet deres brutt sammen, og den røde hæren er igjen på offensiven her. Ved Tjerkasy har russerne utvidet brohodene sine. Sør for Kremetsjug og s.v. for Djeprapatrowsk er de i gang med en ny offensiv. De har erobret det viktige jernbaneknutepunktet Verosilovka nord for Krivoi Rog og rykker videre fram over en 50 km. bred front. I løpet av de siste to årene har tyskerne drept 14.000 mennesker i Melitopol.

I Italia rykker de allierte langsomt fram. 8. arme har erobret Alfidena og noen viktige høyder på midtfronten. Ved kysten har troppene satt over Sangroelven og opprettet et 20 km. dypt og 30 km. bredt brohode. De bedrer stillingene sine. Den 7. arme har åpnet sperrelinja mot tyskernes stillinger s.v. for Madonna på hovedveien til Roma. Ellers meldes her bare om patrulje- og artillerivirkosamet. En melding sier at store styrker kanadiske tropper er kommet til Italia.

Den illegale pressen florerer i tyskbesatt Italia. I Florens har det vært kamper mellom friskarene og tyskerne, og italienerne har demonstrert i Milano og Torino. Italienske friskarer har erobret noen byer i fjellene, og 170 familier er tatt som gisler. I Ferrara er 12 høyttalende menn myrdet utenfor Domkirken som straff for mordet på en fascist. Det er nå beleiringstilstand i hele Lombardiet.

I Jugoslavia har friskarene fortsatt framgang. I Bosnia har de inn tatt en by og sprengt noen lokomotiver, og i Serbia har de utslettet en bulgarsk kolonne ved Kromja. Siden har bulgarerne har fått tyske forsterkninger, og her raser harde kamper.

Den libanesiske regjering hadde onsdag sitt første møte etter urolighetene. Der hersker nå ro og orden.

Lørdag gikk amerikanske styrker, støttet av slagskip og hangarskip, i land på Makin og Tavara-øyene og siden på Apamana, alle i Gilbertgruppen. Onsdag var Makin okkupert. På de to andre pågår harde kamper med amerikansk framgang. Når Gilbertgruppen er erobret, kommer japanerne på Marshalløyene i en farlig stilling. Marineminister Knox uttaler at landstigningen på Gilbertøyene er innledningen til den direkte ruten til Japan. På Bougainville har de allierte jevn framgang. Et stort antall tropper er sendt fra Afrika til det iverne østen.

Konvoitapene i Atlanterhavet har i det siste vært mindre enn $\frac{1}{2}$ %. - 3 medlemmer av Petainregjeringen er arrestert og sendt til Tyskland, deriblant en høytstående offiser. - En tysk krigsrett har dømt 7 dansker til døden i Aarhus.

Onsdag ble 40 mann arrestert etter en razzia på Notødden da en del radioer ble beslaglagt. - Odd Tveit, Os, er død i Oranienburg, bare 18 år gammel. - Ifølge danske aviser er oxfjordianeren, redaktør Fr. Ramm død på tuberkulosesykehus i Danmark. Han ble dømt til tukthusstraff under standretten i Oslo i 1941.

Urolighetene lørdag-søndag.

Under angrepet på Berlin natt til lørdag, ble det kastet 1.000 bomb-bomber i løpet av 20 minutter. Det ble frentet da fremdeles etter store angrepene mandag og tirsdag. Den største skaden er gått ut over regjeringstyggingene, og ialt regner en med at $\frac{1}{3}$ av byen er ødelagt. En annen styrke RAF bomb-maskiner angrep natt til lørdag industri og jernbaneknutepunkter i Stuttgart. Fredag angrep den hittil største styrke amerikanske bombefly Bremen. Med jagerne utgjorde flystyrken henved 1000 fly. 56 tyske jagerer ble skutt ned mot 39 amerikanske fly. Andre amerikanske bombefly angrep mål i Frankrike. Det meldes at de nye allierte brannbombene kan antenne branner som varer i ukevis. De kan ikke slukkes på vanlig måte. Gøbels sa i en tale søndag at tyskerne arbeider dag og natt på gjengjeldelsen.

Mellom Gomel og Mogilev i Hviterussland er tyskerne på tilbakegang på en 150 km bred front. Regasjev og Schlovin på veien til Minsk er truet. Ved Prepoisk ble 20 motangrep slått tilbake; 4.000 tyskere falt. Tyskerne har vest for Kiev kastet inn 8 utviltte divisjoner, og de har gjenopptatt sin offensiv her. Dette har skjedd på bekostning av store tap lenger nord og sør. I Dnjeprbøyningen sør for Kremetsjug ble flere tyske befestede stillinger erobret. - Den ungarske regjering dementerer ryktene om at ungarske tropper deltar i kampene i Russland.

I Italia har 8. arme utvidet brohodet ved Sangro, og store mengder forsterkninger strømmer over floden. Den 5. arme har gått fram 4 km, og har slått tilbake tyske motangrep. - Friskarene i Jugoslavia har angrepet kystområdet i Slovenia og Kroatia og jernbanelinjen Beograd - Zagreb. Den jugoslaviske folkemakt teller nå 200.000 mann. I Milano er det drept 1.000 gisler. Også i Ferrara har det vært omfattende opptøyer.

4 læringsledere i Norge deriblant Thoralf Myrdal er arrestert; likeså 20 av studentene som undertakrev fakultetenes protest. Prof. Sverre Stean er løslatt.